OTSALLA
28
Barikua
Bilbao, 1936

Euzkadi

ARPIDE-SANEUŔIJA
Bilbao'kua ... ... 9,00 iŕko. iru ille
Bilbao'atazkua ... 11,25 » »
Idazki-itunmena ... 62,00 » urtez
Atzeŕijetakuak ... 112,50 » »

Beldayen itunduba

XXIV urtia || Idazkolea ta banakolea: Correo, 17,1.° || 234 Idazkutxa || 17.810 Urrutizkiña || 7.232 zenbakija

IKASI DAIGUN!...

JAUNGOIKOA'REN ARDURATASUNA

Yaungoikoaren Ardurapean bizi gara. Gizartea ta lurbirako gauza gustiak Berak darabiz. Bere lakemen barik ez da gauzarik txikiena be gertatzen. Txori bat be sarean ez da yausten, ez da buruko ule bat, Bera barik. Au ziñesteko egia da, naiz ta saŕitan gizonok egi onetzaz astuta ibiĺi. Egi oneik yatorkuz gomutara, auteskunde onetako izpar samingaŕiak yakin ondoren. Gogoan artzekoak dira, askoren biotzetan lo zoŕoan dagozan katoliko sentzuna suspertu eragitekoak... Gizonok uste laŕegi geure alegiñetan saŕitan ipinten dogu eta katolikotaŕok be bai, gure alegiñak Yaungoikoa'ren laguntza barik alpeŕekoak dirala cartu barik. Orixe dala ta saŕitan yo ta uts egiten dogu. Auteskundeetan batez bere, Bere legea gogoan artuta ibiĺi bear gara. Egia, zuzentasuna ta maitasuna, gure alegin gustien oñaŕi izan bear dabe, onuratsuak izango ba'dira. Baña zer gertatzen da...? Yaungoikoa'ren irakatsiak aintzat ez dira artzen, katoliko burua egiten daben askok be, Aita Santua'k, gizarte auzia, batez bere ugazaba ta langile artekoa, bakez atonduteko emon dituan irakatsi argi ta garbiak, ez dituez aintzat artu nai... guzuŕa, andikeria ta bidegabekeria auŕez ikusi dogu, eta oñaŕi oŕen gañean ezer ezin iragi, gauza oneik ezin urten, oin gertatu dan antzera...

Yazokun onetan argiro Yaungoikoa'ren eskua ikusi bear dogu. Oin tamalez agertzea baño len katoliko sentzunez yokatzea obeto izango litzakigun. Ez gara kikildu bear, auŕerantzean katoliko zintsoago izaten ikasi baño. Au, aŕokeri, yauntxokeri ta guzuŕaren ondorena baño ez da. Zoritxar au osatzeko or dogu bidea: apaltasuna zuzentasuna, egia ta maitasuna...

IKASBIDE EDEŔA

Auteskundeok, ikasi nai dabenari asko irakasten dautse. Onen ondorenak, Yaungoikoa'ren eskutik maitasunez datorkigun zigor lez burua makur artu daiguzan, zintsoago lan eta geideagazko maitasunaz astu barik otoi egin, azkenengo zenbakian esan gendun lez, ba, "otoitza bera guzur biurtzen da, geide edo urko lagunaganako maitasun biurtzen ezpada". (L'Osservatore Romano).

Asko dira, zoritxaŕez, sakela geyegi maite dabenak, eta gauza gustiak baño geyago Yaungoikoa ta Bere zuzentasuna maitatu bear dala astuta, okeŕeko bidea artzen dabenak. Oneik nai ba'dabe, ta gustiz itsututa ezpadagoz, zer ikasi naiko dabe gaurko yazokunotan. Eta enparau gustiok be bai. Yaungoikoa'n yazokunon bidez itz egiten dausku, eta naiz ta samingaŕiak izan, aŕetaz begiratu bear dautsogu, okeŕa non egon dan ikusi ta osabidea non dagoan yakiteko. Yaungoikoa'k emoten dauskuzan ikaskixun oneik, ondo ikasi daiguzan, auŕerantzean zintso, zuzen ta indaŕak eta astia galdu barik yokatzeko.

Artu dogun taketeko au, geure onerako izango da, zigor lez begiratzen ba'dautsogu. Okeŕak zuzentzeko, bide zuzena ikasteko, zintsoago izateko, garailari urteteko... Zuan egoan, auteskunkeak baño egun batzuk lenago idatzi eustan aizkidea: "Otoitz beaŕean gagozak, zigoŕa etoŕi eztakigun oŕenbeste goŕotoen ordez". Goŕotoaren zigoŕa, maitasun zintzoagaz uŕindu geinke, ainbeste bider esan dogun lez. Maitasun legea beti ta nai non eta nai nogaz, gogoan euki bear dau kistar zintzo danak... auteskundeetan be bai, oin iru aste esan gendunez. Eta esan dogun gustia egiztuta ikusi dogu. "La Vie Intellectuelle, pantzetar" aldizkingi edeŕean, Noble abak "Kistar maitasuna, eta politikako alkar aitu eziñak" deritxon idazlan eder baten. Benetan irakurgaŕi da iĺa onen 10'ko zenbakiak dakaŕen lan sakon au.

GERO TA ZINTSOAGO

Luŕeko gora-berakatik ez gara laŕegi ikaratu bear. Ziñestean sendo ta gizonki yokatzeko diñosku Paul Deunak. Egundo be lur yota gelditzea ez da onuratsu izan. Min artzen danean, ¡ayene!.... berez esaten da, baña, gogoratu gaitezan, lurbira onetan, gustia galdu nai ezpadogu, kementsu ta eten barik yokatu bear dogula; bildurtzen ba'gara ta ezer ez egin, umeen antzeko biurtzen gareala, eta Dante'k esaten eban lez: "kikil eta bildurtien eŕia, ez dala txalogaŕi ta goŕotogaŕi bez; auts piĺo bat bakaŕik dala..." Eta yakiña, auts piĺoa aixeak sakabanatuta eroaten daben tokian yausten dala... Katoliko ta euskotar gareanez, olangorik ez dagokigu. Kementsu ospea daukogu, eta oin egiztu bear dogu, goŕoto barik, baña zintzo Yaungoikoaren eskubideen aldez, al dogun gustia dakigula, eta geure euskeleŕiaren beaŕizanakaz astu barik, gustiok anaitasunik andienean, ekin bear dautsogula, gure asaben antzera katoliko ta euskeldun zintso izanaz...

Goŕotoak alde batera itxita, bake-zale izan gaitezan, baña "egizko bakezale", Aita Santuak ainbeste bider esan daben lez, "egia, zuzentasuna ta maitasuna", oñaŕitzat daben bakearen zale, eta olantxe garaitzagaz laŕegi zoratu barik eta azpiratuak izatea geyegi kikildu barik, gure asaben ondorengo zintsoak izango gara...

GAMA.

Gayak

ZABALGUNDIA

Datoŕen igandeko auteskundiak dirala-ta, zabalgundiak-zabalgunde egiten diñardube.

Eskeŕtaŕak be igiĺu dira, ta itzaldijak-itzaldi egiten asi be.

Eta Auteskunde - aldezko itzaldijak egingo dabezela diñue.

Baseŕijetan, baŕiz, gaztelerearen ordez, euzkerea erabiĺiko dabe. Ikusten danentz, auteskunde-aruan, eŕijak uleŕtuten daben izkerea erabilteko eztago eragozpenik.

Eŕi-biaŕ diranian; eŕitik eurak biaŕ dabena loŕtu gura dabenian, eŕijak onduen uleŕtuten daben izkerea darabiĺe. Eta gero, eŕijaren ganetik jarteko biaŕ ixan dabena loŕtu dagijenian, eŕi-gurarijaren auŕka jagiko dira, ta izkuntzea-gañoko gustija ukatuko dautsoe.

Gure basaŕitaŕak, baña, eŕbestetarakandik atzipe edo engañurik asko aŕtu ixan dabe-ta, oŕ zabalgundia egiten diñardubenak uste daben baño zuŕago dagoz.

Beraz, auteskunde-auŕeko zurikerijai ta auteskunde-ostian ezerezian geratuko diran abintza utsai, gure baseŕitaŕ zintzuak jaramon gitxi egingo dautse. Gure baseŕitaŕak; gure itxas-gixonak; gure euzko-langiĺiak eta abaŕ, egun bateko abintza utsakaz irabazteko baño irabazi - gatxaguak dira.

Gure euzko-lugiñak-eta irabazteko, abintza utsak barik, egikunak biaŕ dira. Axiaren eguetan galtzen dan galeutsa barik, gari-ale zindua.

Eta ori emongo dautsenak, anai-ordiak barik, anayak ixango dira. Eŕbestekuak barik, etxekuak. Itz baten esateko, Euzko-Alderdi Jeltzalia'k ixentetan dauzan aldunak.

Orain-aŕte, beintzat, euzko-lugiñai; euzko-aŕantzaliei; euzko-langiĺiei eta abaŕ lagundu ixan dautsenak, Euzko-Alderdi Jeltzalia'ren aldunak ixan dira.

Euzkotaŕon eskubidiak onduen aldeztu ixan dabezenak be, Jel-alderdijaren aldunak.

Gure euzko-lugiñak eta Euzkadi benetan maite daben gustijak be, geure eskubidien aldezle zintzorik ixatekotan euzko-abeŕtzalien aŕtian bakaŕik idoroko dabela bai-dakije.

Eskeŕtaŕak, egunotan, zabalgundiak-zabalgunde egingo ei-dabez, baña. Eta egingo daben zabalgundia onurakoŕagua ixateko asmoz, euzkerea obeto uleŕtuten daben lekubetan, euzkerea erabiĺiko dabe.

Alpeŕik, baña, auŕetik ondo gertauta eztaguan soluan ereten dan azija, eŕnemindu orduko txorijak jaten daben azija ixaten dalako.

Sasi-aŕtian ereten ba-dabe, baŕiz, sasipeko luŕ ezuan eŕneko yaken azija, bere gane-ziar edatuko diran sasijen indaŕak endekatuko dau, ta ezetarako gauza eztan landarea ixango da.

Ereten dan azijaren ondorengo arnari zinduak eta onak aŕtu gura dauzanak, luŕ-lantzale onak ixan biaŕ dau. Luŕ-lantzale ona ixateko, baŕiz, auteskunde-egunetan bakaŕik barik, urte gustiko egunetan soluak landu biaŕ dauz, eta eten bako azi-eretetan iñardu.

Emen, baŕiz, era oŕetako langiĺa zintzorik, Euzko - Alderdi Jeltzalia'k ixan ezik, bestek eztauko.

Gauŕ, bijaŕ eta etzi, gure euzko-eŕijak-ziaŕ edatuko diran eskeŕ-eskuma ixeneko azi-ereintzaĺiak, auteskunde-aldiko azi-ereintzaĺiak baño eztira.

Oŕein azi-ereĺiak, auteskunde-eguna amaitzen danaz batera amaituko dira.

Datoŕen igandian, geure autaŕkijak emoteko eguna da.

Geure zorijona edo zoritxaŕa, emongo doguzan autaŕkijetan idoroko dogu. Geure eskubidiak aldeztuko dabezan aldungeyai emoten ba-dautseguez, geure zorijona idoroko dogun lekura emongo dogu.

Baña geure eskubidien kaltez iñarduko diranai emongo ba'geunkijue emon, geure zoritxaŕa be, emoten dogun botuan idoroko geunke.

Beraz, ¡zuŕ irakuŕle! ¡Egun bateko amuskijaz etzagijezela atzipetu!

MEÑAKA'N

Meñaka eŕi txikitxu bat da.

Txikitxuba dala be, baña, notiñak bixi dira, ta era askotakuak bixi be.

Eŕi txikitxu oŕetan, geyenak, euzko-abeŕtzaliak dira, ixan. Karlataŕ-albontsataŕ nasteboŕasteko batzuk be bai-dira oŕaĺiño, baŕa eŕepublikanutzako batzuk be.

Azkenengo onein aŕtian dabiltzan batzuben txamaŕea, baña, saŕitxu aldatuten dan txamaŕa-endea da.

Auteskunde - egunerarte eŕepublikanutzakuen aŕtian lendakari ixan zan etxagun batena beñepein, auteskunde-egunian, bakaldaŕ-nasteko marguakaz apaindụta ikusi gendun. Ordurarte eŕkaldaŕtzat agertuten zan etxagun oŕen botua, eskoĺaŕtzakuentzat ixan ei-zan. Eta bere maizteŕen autaŕkijak be, eskumai emotia gura ixan ei-eban.

Egun batetik bestera txamaŕea aldatzen dakijan etxagun oŕek, entzutia dogunez, maizteŕen batzuk zemaĺu be egin biaŕ ixan ebezan, eta zemaya-bide zala, maizteŕen baten autaŕkija loŕtu be bai.

Zemayak eta gusti be, baña, gura eban gustija loŕtu barik geratu ei-zan. Maizteŕetako batek, ba, "Solubepe" euzkel-idazliak esango leuken lez, ugazaba jauntxubaren zemayai jaramonik egin barik, bere autaŕkija emoteko eskubidia eukan lekura emon ei-eban. Eta datoŕen igandian, be, len emon ixan eban lekura emoteko asmua ei-dau.

Asmo edeŕa beria, maizteŕen autaŕkijakaz agindụteko eskubiderik daukan ugazabarik eztago-ta.

Urtero ixentauriko etxe - sarija ordaintzen daben maizteŕari, etxe-sarijaren ganera autaŕkija eskatzen dautsan etxe-jabia, etxe-jabe zuzena ezta.

Zemai-bidez eskatzen dabena, baŕiz, zuzena eztanez ganera, zekena da, jauntxu ezeskaŕija da.

Era oŕetako ugazabai, jaramonik be ez egin, gixonaren eskubidiak era oŕetan laidoztuten dabezan etxe-jabiak, jaramonik txikijenen duin be eztira-ta.

Beraz, gixabidiaren ezagutzarik txikijenik be eztauken ugazaba oŕei, ¡jaramonik bez...!

"GACETATXU,,'REN GAUZAK

Bilbao'ko "Gacetatxu" goŕiz maŕazkiĺuriko gixa-irudi baŕagaŕijak erakusten zale-zalia da.

Atzoko izpaŕingijan, "Los diputados del pueblo" ixenpurubaz agertu ebanaren begira gagoz. Beroni, "Ruiz Funes" deritxo, ta azkenengo auteskundietan Bilbao'tik aldun urten zana da.

Eta Bilbao'ko "Gacetatxu" euzkeltzale-euzkeltzalia ta euzko-abeŕtzale zintzo-zintzuak (?), Ruiz Funes murziataŕa Bilbao'tik aldun urtetiaz bere euzko-zaletasuna ta abeŕtzaletasuna zauriĺuta geratu ixan bai-liran, iŕi-gurako idazkun auxe iraŕten dau maŕazkijaren azpijan: "Ruiz Funes, murciano de pura cepa, diputado por Bilbao".

Baña, "Gacetatxu", zuretzat eta zure eŕiketa-nasteruentzat, Murcia ta Bilbao; Las Hurdes eta Euzkadi, ¿anayak eztira, ba?

Beraz. Murcia ta Bilbao; Las Hurdes eta Euzkadi anayak ba-dira, murziataŕ bat Bilbao'tik aldun urtetiak etzendukez mur-murka imiñi biaŕ.

Ruiz Funes'en ordez, Fal Conde edo.. antzekoren bat ixan ba'litz, "Gacetatxu,,'ren "eskrupulu" oŕeik irola-zulotik juango ziran.

Baña Ruiz Funes ori, "Gacetatxu,,'ren "deboziñoko santua" ezta-ta, bere kutuntxubak eztiranentzat oi-dauzan "eskrupulutxu" oŕeik agertu biaŕ. "El genio y la figura, hasta la sepultura". "Gacetatxu,,'ren gauzak gauza bakanak dira, irakuŕle.

Uribiĺaŕte'taŕ Ibon.

Euzkerazko belguntzeak

Euzko-Eŕija'ri begi - begiko yakazan euzkerazko "misiño santuak", datoŕen igandian asiko dira, ta Bilbao'ko Jon Deunen eŕtxadonan asi be.

Saŕera-orduba, aŕatsaldeko sei ta erdijetan ixango da.

Uŕutia'taŕ Gotzon eta Iruaŕitzaga'taŕ Gerbasi euzko-belgundari aguŕgaŕijak ixango dira belguntza onetan Goikua'ren itza zuzenduko dauskubenak.

Txonislari ezagunak doguz, baŕa euzkerea, eŕez eta samuŕ erabilten dakijenak be.

Kistaŕ - ikasbidia ondo atzalduko dauskube, ta donokirako bidia okeŕune barik erakutsi. Entzun dayoguben, ba, entzun, eta darakusguena ikasi.

Txikitako ipuin

Bein baten, "Bidekurutze,,'ko mutiĺa, azkora zoŕotz bat eskuan ebala zugatzak iñausiteko asmuz basora juan zan. Eta eldu ta bertantxe, pago andi baten ganera igo ta zugatzaren adaŕik sendoena azkoriaz joten asi zan; berak oñak ezaŕiĺa eukozan zugatz-adaŕa lenengo ebagi biaŕ ebala otu yakon baña.

Oŕetan iñarduala, basuaren erdiko bidean gixon txiki-txiki bat otoz-otuan agertu zan; gixon-txikija, astozaŕ baten ganian kantetan umore-onez etoŕan. Bideztijak, gixon-txikijak, "Bidekurutze,,'ko mutiĺa berak oñak ezaŕiĺa eukozan zugatz-adaŕa ebaten ikusi ebanian baŕe egin eban. "Kokolo-mokolo oŕek bere oin-azpiko eguŕa ebagiten daragoyok ba-ta...—baŕeka esaten eban—. Olan jaŕaitzen bayok, lasteŕ dok jausi...

Eta, zugatzera bere begijak maĺasunez zuzenduta, mutiĺari ondogurez esan eutson.

—Y, mutil; oxe zugatz-adaŕ ori jausten danian, eu be jausi egingo az... Abil arduraz.

Zugatz ganian iñausketan joranez ebiĺan mutiĺak, berba oŕek entzun euzanian, baŕe-zantzuak egin ebazan. Eta, iŕi ta baŕe naikua eginda gero, gixon txikijari destañez esan eutson.

—¡Jausi...? Bai zera...! Jausiko nazala igarteko aztruen bat ala igarlaren bat ete az eu...? Olako gauzarik etxuat siniztuten nik...

—Ez enok aztrue ta ez igarlia be... Baña... aztrue ta igarlia enazan aŕen be, or zugatz-ganian abilan moduan ba abil azkenengo azkorakadia emon ordukoxe jausiko azala igarteko beste argi bayekuak buruan... Beraz, zugatz-adaŕaz batera jausiko azala, baŕiro be esaten duat...

—I az kokolua...! Ori be esan? Nok sinistu balegok oŕaĺik...

Eta ori esanda, "Bidekurutze,,'ko mutiĺak, bere arluan len baño garatzago ekin eban. Azkoraketa eŕimian ebiĺan.

Ekin da ekin, alako baten, bere oñazpiko zugatz-adaŕa lokatu egin zan; eta bat-batez "karak" eginda luŕera jausi zan. Eta adaŕagaz batian mutiĺaren soñak be luŕian ots egin eban; zartada eŕimia aŕtuten ebalarik.

Orduan, mutiĺa, ikeratu zan; bidetik igaro zan gixon-txikijak esanikua osuan beteta zalako, bere buruko uliak zutik jaŕi ziran.

Eta, berari berba egin eutson gixona igarlaren bat ixango zala-ta, aren atzetik bidez-bide juan zan.

—¡Oño, arexek gixonak igaŕi egin yok. Igarlaren bat edo ixan biaŕ yok berak. Burle ta baŕe egin dautzadan aŕen, bere biĺa juango nok, eta parkaziñua eskatuko dautxadak...—mutiĺak lamu andiz esaten eban—. Biaŕ-bada baŕiz... gixon oŕek, jausiko nazala igaŕi daustan ezkero, noz ilgo nazan be kapaz dok igarteko. ¡Oi ori banekik!

Ibili ta ibili eginda gero, alako baten, gixon txikija, bide-ertzeko landa baten atsedenduten eguala ikusi eban. Eta, beragana itzalez ta bilduŕez uŕeatuta berba tamaltzuz esan eutson.

—Zu, gixon; burle ta baŕe egiña, damu naz bijotzez. Parkatu egidazu... gixon andijen bat zaralakuan nago ta.. Len, zugatzetik jausiko nazala esan daustazunian, ezertxo be eztautzut siniztu, zeure esanak axiaren putzak ixango ziralakuan... orain baña gustija sinistuten dot, zeure esanak osuan betetu diralako. Ori igaŕi dozun ezkero baŕiz, orain beste gauza bat be igaŕiko dozulakuan nago... Iĺaun garantzitsu bat egin gura dautzut; noz ilgo nazan jakin gura neuke ta... Noz ilgo ete naz ba...?

—Iŕi ta baŕe egiña, parkatuta daukok mutil—gixon- - txikijak erantzun eutson—. Baña... bakik gero iĺaun ausartu bat egin dauskala ontxe bertan? Norbera noz ilgo dan jakiĺia ¿zer dala uste dok...? Baña, tira, itxaron egik apurtxu baten, eure iĺaun ausartuak erantzuna lastertxo ixango yok eta...

Gerotxuago, gixon-txikijak, mutiĺari, bere astua erakutsiĺa esan eutson.

—Eutzo asto-au euretzat. Irotzako lagunik onena berau dok ixan be ta... Eu noz ilgo azan jakin gura ba-dok baŕiz, ua asto onegaz mendirik-mendi, ta bide askuak igarota gero, astuak iru uskar jaurtiten dauzanian, orduantxe jakingo dok noz ilgo azan... Astuak iru uskar jaurtiten dauzanian ire azkena ixango dok eta...

Mutiĺa, gixon txikijak esanikuaz ikeratuta, astua auŕian ebala mendija gora abijau zan.

Apuŕ baten ibiliĺa gero, mendi-barenian, astuak, uskar bat jaurtin eban; eta goratxuago beste bat be jaurtin eban. Bigaŕen uskeŕotsak, mutiĺa, lau-oŕijen ikeran imini eban; bere azkena ur-uŕian ixango zalakuan. Irugaŕen uskeŕa entzun ebanian baŕiz, "Bidekurutze,,'ko mutiĺa, bere azkena oŕduantxe ixango zala-ta, bilduŕaren - bilduŕez ikeratuta konorte barik luŕera jausi zan.

Olan eguala, bertatik lau gixon igaro ziran; eta bidiaren erdijan mutiĺa konorte barik ikusi ebenian, ildakuen bat ixango zala uste ixan eben. Eta, lau gixon areik, "Bidekurutze,,'ko mutiĺa, ilda egualakuan, sorbaldetan aŕtuta eŕuki andiz eruan eben.

Lau gixonok, mutil da guzti-mendija-bera etoŕtzala, bide-kurutze batera eldu ziran. Bertan lau bide egozan. Eta gixon bik, bide batetik juatia gura ixan eben; eta beste bijak ostera, beste bide batetik. Zein bideri jaŕaĺu ebatzi eziñik ebiltzazala, gixonok, eztabaida gogoŕian asiĺa asaŕe andijan jaŕi ziran.

Orduan, ildakotzat eguan mutiĺak, bere arpegija bat-batez gor[a]... eskuagaz alboko bide bat er[akutsi]... abots iĺun-iĺunez esan eban.

—Ni, bixirik nenguanian, or... detik juaten nintzan...

Mutiĺa'ren abots-iĺuna ent[zun]... nian, lau gixonak, gelduta g[era]... ran; eta ildakuak berba egin... -ta, "gorpua" bertan-bera bid[ian]... dijan itxiĺa anka joko eŕim[ian]... eben.

"Bidekurutze,,'ko mutiĺa be, [...] rua bakaŕik ikustian, bilduŕe[...] ketan asi zan; bera eruan eb[e]... nak aŕapau gurarik arin-arin [...] Nozipein didarka esaten ebalar[ik]... nok, or nok...!

Eta, bidez-bide arinka juand[a]... eta mutil mendi-galurian aye[...] ran.

Mai[...]

Estatuto-aldez

Azaña jaunak, oinguan [Esta]tuto-aldez lan edeŕa asi d[au]... enparauko ministro ta [...] be, asi daun lan ori auŕe[ra] ateko lagun ixango dau[...] rudi.

Catalunya'ri, beñepein, [...] nengo aŕtu ixan dabeza[n] txalogaŕijak diñoskubene[...] taŕak deuseztu eutsezan [...] mi-eskubide gustijak atz[...] tuko dautsaz.

Azaña eskeŕtaŕa da, t[a] [...] taŕ gogoŕa ixan be.

Eskeŕtaŕa dala be, baña [...] eginenak erakusten daus[...] zuzutsa eskubetan dabel[a] [...] egija aldeztu, ta justizija [...] kuban iminten.

Asi ixan dauan aŕlua[n] [...] okeŕtu barik jaŕaitzen [...] jaŕaĺu, baŕiz, eskeŕen aŕ[...] keŕena ba'litz be, Azaña'[...] zentasuna txalogaŕija ixa[n] ...

Gixonak egiñenen bat [...] nian, eskeŕetik ala esk[...] etoŕija dan begiratu barik [...] tu biaŕ da. Eta ona ta zu[...] -ba, nundik etoŕija dan be[...] barik txalotu be.

Azkenian be

Gotzain aguŕgaŕijaren [...] kuak itz-egin dau.

Eta egin ixan daun itza[...] Donostia'ko "La Constancia" [...] "El Diario Vasco" izpaŕingi[...] tolikuekañe" zuzendu da.

Eta itz argi ta uleŕte[...] esan dautse: Euzko-Alderd[i] [...] tzalia katoliku-katolikua [...] Euzko-Alderdi Jeltzalia ele[...] unaren kaltez bein be ezta[...] gi; Euzko-Alderdi Jeltzalia[...] taŕkija emotia, beste edoz[...] toliku-alderdiri emotia lez [...]

Gotzain jaunaren zuzen[...] argi be argi ikusten da i[...] tan. Eta gotzain jauna[...] teztasuna ikusi dabenian [...] Constancia" ta "El Diario [Vas]co" deritxuen izpaŕingiak [...] tuten ixan dabezan aldun[...] auteskunde-gudatik aldend[u] dira.

Ikusten danentz, Gotza[in] [...] zuzutsezko itz argijak, [...] lausotu ixan dautsez, eta [...] tza-bidetzat ixan dabezan [...] -bide gustijak gau iĺun [...] Azkenian be jausi dira...

¿Eta emen...?

Gazteiz'ko gotzain-ordez[...] Gipuzkoa'rako idatzi ixa[n] [...] zan artzain - itzak, ¿Bizk[...] ez ete-dira egi?

Emen be, ba, datoŕen ig[...] auteskundiak ixango dir[a] [...] auteskunde oŕetara juang[...] nak, Euzko - Alderdi Jelt[...] aldungeyak dira.

Beraz, katolikuak. Kato[...] eta autaŕkirik geyen ixan[...] benak...

Euzko - Alderdi Jeltza[...] auŕka auŕkeztuko diranak [...] lataŕ nastekuak eta esk[...] dira, baŕiz.

Karlataŕ-nastekuak kato[...] diranaŕen, autaŕki gitxi-[...] ukez, aldun bat ataratek[o] [...] bez.

Alan eta gusti be, baña [...] ren aldezliak diran izp[...] tan ikusten dogunez, E[uzko-Al]derdi Jeltzalia'ren auŕka [...] ko dira.

Gipuzkoa'n, gotzain-[...] burubа makuŕtubaz, E[uzko-Al]derdi Jeltzalia'ren auŕk[a] [...] ixan diran alderdi katoli[...] dendu-egin dira. ¿Eta [...]

ERRIJETATIK

ZARAUTZ

¡Auxe eŕiaren planta! Auteskunde auŕean eŕi oso neska zar talde baten gixa marmaŕean ta beŕiketan ixildu gabe zebiĺen, ¿ta orain? Ezta tutik ere. Danak buruz bera, danak itun, danak ixilik.

¿Zer gertatu da emen? Gauza gogoŕa mutiĺak, gauza gogoŕa. Egiñala guztian boŕokan jardun, eta azkenean "match nulo".

A Bixente, Bixente, noiz ibiĺiko ote aiz len bezin tente? Konke... "fuera de la ley ¿eh?" Oŕelakoa dok zuen sinismena. Kristau katoliko zuzenenak omen zerate zuek. Bai, bai. Jainkoa ta lagunurkoa ganako maitasun sendoagoa azaltzen ez dezuten bitartean, zaudete ziur ez dizuetela iñork sinistuko. Gezuŕa ta gaiztakeria besterik ez dezute ibili kristau pin diran baseŕitaŕak engañatzeko, eta alere atsean gelditu zerate.

Aberats ta jauntxoakin, baseŕitaŕen izakera osoakin Jainko-legearen aurka agindu nai duten odol urdiñeko oiekin enbustekeritan ta txurikeritan ibiltzeko ba dek dotorezirik asko, baña igarle edo profetatzako motel ta kirtena aizela azaldu dek. Jefeakin batera "ekibokatu" aiz i ere. Zuek, ainbeste arokeri ta gezurketakin ere galdu dezute Zarautz, gure eŕi kutun au, jauntxo petral oien mendetik askatu diagu abertzaleak.

Etzerate egundo sekula geigo Zarautz'en jabe izango. Zuen kemen guztiak lengo igande artan ezagutu gizoñen. Orain ba-zekiagu, era guztitara geio gerala.

Bazekiagu baita ere zuen asmo txaŕen beŕi. Irabazi ba zeuduten, abertzaleontzat, gosea negaŕa, zoritxar, azken gabea zenduka zuten, baña Jainkoak garaipen ori ukatu dizuete. ¡Jainkoa zuzena izaki!

Datoŕen igandean auŕez-auŕe ikusiko dituk beŕiro zuen ta gure indaŕak. Lengoan baño berdiñago proatuko gaituk. Ikusiko diagu nor dan garaile.

Zuen txarkeri guztien ondoren, orain España aldian galdu dezutenean gurekin batu nai izan dezute. ¡Lotsagabe alenak!

Zuek baño gizonagoak gaituk ordea, ta, beti zuzen ta jator jokatzen zekiagu gaixtokiatzdunakin kutsutu gabe.

¡Zarautztaŕak! Jo ta ke oraingoan. "A ver si terminamos de una vez con la chulería de los jauntxos y caciques enemigos del obrero y del nekazari". Gogor ba etzai gaizto oien aurka.

¡Euzko - Langiĺeak! ¡Nekazariak! Mendigoizaleak: Ekin daiogun lanean bizi ta gogor. Bost atera bear ditugu gipuzkoaŕok. Seigaŕenakin joka dezatela ezkeŕ eskubiak.

¡Emakumeak! Nekazariari bidera erten datoŕen igandean, eta zuen biotz edeŕ omen maitasun garbi zabalean bilduta, ekaŕi, ekaŕi baseŕitaŕa, ateraño. Lagundu ba autarkia ematera datoŕen baseŕitaŕari. Lengo igandean utzune ikaragaŕi orixe nabaitu zan gure eŕian. Kontuz ba, etzaiaren begiak oso ernai dabiltz-ta.

¡Zarautztaŕak! Aste au lanerako. Abeŕiari eskeñi beaŕa degu aste au. Oso-osorik ordea. Gure adimenean ez diogu lekurik eman bear beste ezergairi. ¡Lanera! ¡Gurenda biĺa!

Datoŕen igande ilunabaŕa alai, gozo ta atsegiña izango da guretzat. Zein gogoz deadar egingo degun.

¡Gora Euzkadi guk nai bezela!

Txiprixtin.

KORTEZUBI

JOSU'REN BIJOTZA, LENGO LEKURA.—EUZKADI irakuŕten dozuben gustijok jakingo dozubela uste dot, eŕi onetako Astelaŕa'taŕ Andoni'ren etxeko ate-buruban bitxabalera begira aurkitzen zan Josu'ren Bijotz maĺele edeŕa, bakaldaŕak agintzen ixan eben aldijan kendu ixan ebela.

Etxia ta bitxabala-ziaŕ batera ta bestera ibiĺi dabiltzan bidaztijak onestuten ebazan Josu'ren Bijotz-irudi edeŕa, kistaŕ-sendi gustijen eredu agertuten zan lekutik kendutiari gitxi eretxiĺa-edo, aldi aretan endore ixan zanak, txaŕantxadun bigaz lagunduta, Gernika'ra eruan eban... ¡A lako lotsagaŕikeririk...!

Baña gixontxuben txatxaŕkerija Goikua'ren esku zuzenak zigoŕtau oi-dau-ta, orduko bakaldaŕ bijotz txatxaŕak egin ixan eben egiñen ezeskaŕija, Goikua'ren zigoŕak gaiztetsi dau, ta Josu'ren Bijotz-irudi guŕgaŕija, len egon zan lekura eruan.

Orain, eŕi onetako "katoliku dobliok", Astelaŕa zintzuak esango leuken lez, Gernika'ko zibiĺen etxera eruanda euki ixan daben Josu'ren Bijotz-irudi edeŕa lengo lekura biurtuta ikusten dabenian, ¿zer esango ete-dabe? ¿Kistaŕ-antzo begiratuta guŕtuko ete-dabe? Katolikuak dirala-ta edozer esan eta edozer egiten diñarduben bakaldaŕ edo diralako oŕeik, ¡zenbat gauza ikasi biaŕa ete-dabe...!

AUTESKUNDE-EGUNETAN.— Auteskunde-egunetan emengo eskoĺaŕak aŕo be aŕo ibiĺi ziran. Eta batera ta bestera arin-arinka ibiĺi be egin ziran. ¿Zer dala-ta? Entzutia dagonez, emen santutxubak dirala-ta agertuten diran eskoĺaŕtxuren batzuk, suizkiĺuta gusti orniduta ibiĺi ei-ziran. Eta gero, euren ixilpeko pekatutxuba agertu ixan yakenian, Bilbao'ko espetxera - bidia erakutsi biaŕ ixan eutsen. Eta jakiña, euren eŕuz jausi ixan ziran tranpatik urtetako, arin ibiĺi biaŕ.

Bai, irakuŕle, olakoxe gixontxubak ixan doguz, guk, emen. Eta onixek ixan dira eŕi gustijari agindụten ixan dautsen gixontxubak.

¡Onakuen menpian aurkitzen dan eŕijaren eŕukaŕija!

Zorijonian, baña, eŕi onetara be, Goikua'ren zigoŕa jausi da. Eta zigoŕ zuzen oŕek, fariseo gustijak igiĺu dauz, eta euren guzuŕ-zuluetatik egijaren argira agertubaz, lengo guzuŕ-lekubetatik makiĺoska jaurti.

Datoŕen igandian lenguan baño apaltxubago ibiĺiko dirala uste dot. Eta bai biaŕ be, ¡bestelan...!

Laŕa-gane.

Irakurri EUZKADI

Euskeltzaleen [...]
Saltzalientzat
Lko. BAT
Saneurri berezia'
Legazpi, 10'an. - Urrut. 13.777. - [...]